

عناوین

Page | 1

احوال ثبت:

معرفی نمایندگی مرکز آموزش و پژوهش استان مازندران

معرفی پایان نامه:

محاسبه و بررسی اجرای نظام حسابداری قیمت تمام شده خدمات قابل واگذاری در ثبت احوال استان همدان و تاثیر آن بر اثر بخشی و کارآیی

سازمان

(جواد توحیدی بهپور)

معرفی طرح پژوهشی:

عوامل موثر بر ثبت وقایع حیاتی خارج از مهلت قانونی در کلانشهر تبریز

(مهدی بصیری ملکی)

مقاله های پژوهش پایه:

بررسی رابطه سرمایه اجتماعی و کیفیت زندگی (مطالعه موردی: کارکنان ثبت احوال مازندران)

(سعید تیموری قادیکلایی)

بررسی پیاده سازی کارت شناسایی ملی هوشمند و بررسی آثار اجتماعی و اقتصادی آن در دولت الکترونیک

(احسان جور سرا)

شناسنامه نشریه:

نام: فصلنامه علمی - تخصصی "پژوهش نامه ثبت"

گاه انتشار: سال سوم / خرداد ۱۳۹۳ / شماره ۹

صاحب امتیاز: مرکز آموزش و پژوهش سازمان ثبت احوال کشور

مدیر مسئول: محمد جلیل سائلی

سر دبیر: محمد عاملی خراسکانی

مدیر اجرایی: زینب اصغری

نشانی پستی: خیابان ولیعصر، بالاتر از چهار راه شهید چمران، نبش خیابان پسیان، مرکز آموزش و پژوهش سازمان ثبت احوال کشور

پست الکترونیک نشریه: Markazpazhuhesh@yahoo.com

تهیه شده در: معاونت پژوهشی مرکز آموزش و پژوهش سازمان ثبت احوال کشور

همکاران این شماره: - کامران مرئوسی - سید مصطفی میرقاسمی

- فاطمه مهدیزاده - علی رستم خانی

اعضای شورای آموزش و پژوهش استان مازندران:

- فرج الله ملکی: (رئیس شورای آموزش و پژوهش)
- احسان جورسرا: (دبیر شورای آموزش و پژوهش)
- مظاهر قنبر پور: (عضو شورا)
- حسن وفائی: (عضو شورا)
- علیرضا افسری: (عضو شورا)
- مرتضی غلامی: (عضو شورا)
- محسن رزاقی: (عضو شورا)
- علی جوادی نیا: (عضو شورا)
- محبوبه جعفری بائی: (عضو شورا)

مسئول آموزش و پژوهش استان مازندران

نام و نام خانوادگی : احسان جورسرا

مدرک تحصیلی : کارشناسی ارشد

رشته تحصیلی : مدیریت دولتی-مدیریت تحول

پست سازمانی : کارشناس مسئول نوسازی و تحول اداری

آثار پژوهشی معرفی شده در سال ۱۳۹۳

معرفی پژوهشگران برتر در اداره کل ثبت احوال استان

مازندران در سال ۱۳۹۲

- ۱- بررسی پیاده سازی کارت شناسایی هوشمند ملی و بررسی آثار اجتماعی و اقتصادی آن در دولت الکترونیک
- ۲- تعارض قوانین در ازدواج اقلیت مذهبی و دینی
- ۳- بررسی رابطه بین مدیریت زمان با فرسودگی شغلی کارکنان اداره ثبت احوال مازندران
- ۴- بررسی جامعه شناختی نقش و کارکرد اسناد هویتی کشور
- ۵- بررسی رابطه سرمایه اجتماعی و کیفیت زندگی در ادارات ثبت احوال مازندران

ردیف	نام محقق	عنوان اثر
۱	محبوبه جعفری بائی	بررسی تاثیر نام بر شکل گیری هویت فردی و اجتماعی صاحب نام
۲	ثریا اسماعیلی	بررسی رابطه بین مدیریت زمان با فرسودگی شغلی کارکنان اداره ثبت احوال مازندران
۳	مجید قربان نیا	بررسی جامعه شناختی نقش و کارکرد اسناد هویتی کشور

۶- فشرده سازی تصاویر دیجیتال با استفاده از منطق فازی

۷- بررسی فقهی و حقوقی ادله اثبات نکاح در فقه شیعه امامیه و اهل سنت

۸- بررسی جامعه شناختی عوامل موثر بر افزایش طلاق شهرستان تنکابن

۹- بررسی و مقایسه آنتی ویروسهایی که در ادارات و کامپیوتر های PC استفاده می شود

۱۰- بررسی تاثیر نام بر شکل گیری هویت فردی و اجتماعی صاحب نام

خلاصه ای از عملکرد آموزشی استان در سال ۹۲

ردیف	سیستم آموزش	نفر ساعت
۱	آموزش مجازی	۱۳۹۳۲
۲	آموزش حضوری	۱۹۷۸

فرایند صنعتی شدن که خود را با تولید انبوه کالاها و خدمات متنوع در بعد کمی نشان می دهد مشکلات زیادی برای بشر بوجود آورد با افزایش شهرنشینی، تمرکز منابع و سرمایه ها، امکانات و خدمات شهری رشد کرد و کلان شهرها شکل گرفته و مشکلات شهری مانند آلودگی هوا، تخریب محیط زیست و به تبع آن فشارها و استرس های روحی و روانی برای بشر وجود آمد. پس از جنگ جهانی دوم همراه با توسعه دولت های رفاه گسترده نقش بیشتر مردم در حیات اجتماعی و سیاسی، هدف نهایی و غایی توسعه بهبود شرایط زندگی اجتماعی قرار گرفت. و توجه به ارتقای شرایط زندگی و بهبود بخشیدن به بعد کیفی در کنار بعد کمی زندگی بشرو تلاش در جهت ارتقا شرایط و بهبود بعد کیفی زندگی بیشتر اهمیت یافت. بگونه ای که از آن پس هدف توسعه فرآیند بهبود بخشیدن به کیفیت زندگی مردم در نظر گرفته شد و سیاستهای اقتصادی ای که تا آن زمان با توسعه ملی همانند فرض می شد رشد اقتصادی را بعنوان هدف نهایی توسعه مورد تردید قرار داد. گزارش برنامه توسعه انسانی سازمان ملل متحد در سال ۱۹۹۴ رشد اقتصادی را بعنوان یک وسیله تلقی می کند و هدف را توسعه انسانی پایدار می داند یعنی توسعه ای که طرفدار مردم و در جهت بر طرف کردن نیاز مردم باشد (معمارزاده، ۱۳۷۴) یکی از راههای ارتقا سطح کیفیت زندگی، شناخت عوامل موثری است که در افزایش سطح کیفیت زندگی تاثیر گذار هستند شناخت هر چه بیشتر عوامل تاثیر گذار بر کیفیت زندگی می تواند در برنامه ریزی جهت اقدام برای حل مسایل مفید واقع شوند. به باور بسیاری از صاحب نظران کیفیت زندگی صرفا یک امر اقتصادی نیست بلکه عوامل اجتماعی نیز نقش مهمی در ایجاد، حفظ و از میان رفتن آن ایفا می کنند. رشد و گسترش توجه به عوامل اجتماعی و نقش آنها در کیفیت زندگی در کشورها همزمان با رشد و توسعه سرمایه اجتماعی بوده و واکنشی است که علیهم توسعه یک بعدی اقتصادی. لذا در پژوهش حاضر این سوال مطرح می شود که سرمایه اجتماعی چه نقشی در فرایند کیفیت زندگی کارکنان دارد؟ از سوی دیگر روابط کارکنان با دیگران و فعالیت های اجتماعی آنها چه رابطه با کیفیت زندگی دارد؟ آیا این روابط که از عنوان سرمایه اجتماعی یاد می کنیم در سطح کیفیت زندگی افراد نقشی دارد؟

بررسی رابطه سرمایه اجتماعی و کیفیت زندگی (مطالعه موردی): کارکنان ثبت احوال مازندران

سعید تیموری قادیکلانی^۱

چکیده:

سرمایه اجتماعی از مهمترین مفاهیم روبه رشد در علوم اجتماعی است و دامنه کاربرد آن در سایر علوم روبه افزایش است. این مفهوم بیانگر حلقه مفقوده در توسعه بشمار می رود و مانند سایر سرمایه ها مولد بوده و بستر مناسبی برای بهره برداری از سرمایه های اقتصادی، اجتماعی و فرهنگی است. در دهه های اخیر، مفهوم کیفیت زندگی برای ترسیم میزان رفاه در جامعه و در واقع منعکس کننده نتایج توسعه مطرح است. پژوهش حاضر به شاخص سازی و ارزیابی تاثیر سرمایه اجتماعی بر کیفیت زندگی کارکنان ثبت احوال مازندران می پردازد. این تحقیق از طریق تکمیل پرسشنامه انجام شده است و نتایج نشان میدهد که سرمایه اجتماعی در همه ابعاد مورد سنجش آن (اعتماد، شبکه و مشارکت) با متغیر وابسته تحقیق، دارای رابطه بوده و در رابطه با سایر متغیرها پیش بینی کننده بهتری برای کیفیت زندگی محسوب می شود. از این میان، متغیر اعتماد اجتماعی با بتای 0.414 نسبت به سایر متغیرها ی مستقل از جمله شغل همسر و نوع استخدام، تاثیر فزاینده ای در کیفیت زندگی دارد. واژه های کلیدی: سرمایه اجتماعی، کیفیت زندگی، اعتماد، مشارکت، شبکه و ثبت احوال.

تبیین مساله پژوهش:

کیفیت زندگی از جمله مسائلی است که ابتدا با گسترش همه جانبه فناوری و صنعتی شدن در کشورهای غربی مورد توجه قرار گرفت. گسترش روزافزون

^۱ - کارشناس مسئول اسناد هویتی و آرشیو اسناد ثبت احوال مازندران

خود از سلامتی، سلامت جسمی و رفاه) دارد. همچنین اعتماد از دو طریق یعنی شبکه اجتماعی و حمایت اجتماعی بر سلامت و تندرستی تاثیر می‌گذارد. از طرفی، طبق یافته‌های این پژوهش همبستگی آماری ضعیفی بین سرمایه اجتماعی، ساختاری و سلامتی وجود دارد.

-مورگان و هگلاند 1 در مطالعه‌ای که در سال ۲۰۰۹ به انجام رسیده به بررسی اهمیت سرمایه اجتماعی بر سلامتی جوانان پرداخته‌اند. آنان هدف خود را از انجام این مطالعه بررسی و ارزیابی اهمیت نسبی دامنه‌ای از موضوعات متفاوت سرمایه اجتماعی بر سلامت، رفاه و رفتارهای مرتبط با سلامت در بین جوانان عنوان نمودند. بررسی‌های این مطالعه نشان می‌دهد که سرمایه اجتماعی برای سلامت جوانان دارای اهمیت است و بطور آماری اهمیت روابط میان مولفه‌های سرمایه اجتماعی و سلامت بدست آمده است برای مثال جوانان با احساس تعلق پایین به خانواده و روابط محدود با همسایگان نزدیک به دوبرابر سلامت خود را نسبت به سایر جوانان نامناسب‌تر اعلام کرده‌اند. (به نقل از عباسی، ۱۳۹۱: ۳۴)

-کیم و کاواکی 2 (۲۰۰۷) رابطه سرمایه اجتماعی و کیفیت زندگی را در ایالت‌های مختلف آمریکا مورد بررسی قرار دادند و به این نتیجه رسیدند که در ایالت‌هایی که سرمایه اجتماعی بالا یا متوسط بوده سطوح بالاتری از سلامت جسمانی و روانی شهروندان (که از شاخص‌های کیفیت زندگی می‌باشد) مشاهده شده است. در این پژوهش مشخص شد که سطح درآمد و طبقه اجتماعی افراد مورد مطالعه نقش مهمی در تعیین سطح سرمایه اجتماعی و کیفیت زندگی ایشان داشته است.

چهارچوب نظری تحقیق

با مرور دیدگاه‌های موجود در باب سرمایه اجتماعی، بنظر می‌رسد که اغلب دیدگاه‌ها بر اساس یک برداشت خاص از سخنان پاتنام می‌باشند بطوری که برژنف (۲۰۰۳) با استفاده از روش‌های آماری ثابت می‌کند که شاخص و روش پاتنام نسبت به سایر روش‌های مورد استفاده شده بهترین روش جهت برآورد سرمایه اجتماعی است (نظریور، ۱۳۸۹: ۶۱). لذا در این پژوهش دیدگاه

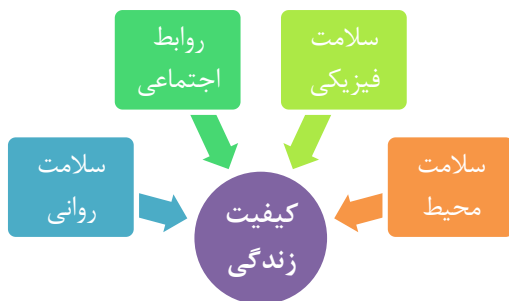
تحقیقات انجام شده با موضوع سرمایه اجتماعی و کیفیت زندگی: -تحقیقات داخلی؛

- فتوت، هدی (۱۳۹۰) در رساله دکتری خویش به بررسی رابطه سرمایه اجتماعی و کیفیت زندگی در بین دانشجویان دانشگاه آزاد شیراز پرداخته، این پژوهش با استفاده از نظریه پاتنام در سرمایه اجتماعی و پرسشنامه سازمان بهداشت جهانی در کیفیت زندگی به روش پیمایشی صورت گرفته است. نتایج پژوهش نشان می‌دهد که میزان سرمایه اجتماعی در جامعه مورد مطالعه از میزان پایینی برخوردار است (۷/۷۶ درصد دارای سرمایه اجتماعی کم و خیلی کم می‌باشند). همچنین ملاحظه شد که سرمایه اجتماعی بر کیفیت زندگی موثر است که در این میان اعتماد اجتماعی بالاترین نقش را در تبیین کیفیت زندگی داشته است.

- گروسی، سعیده (۱۳۸۶): در پژوهشی با هدف شناسایی سطح سرمایه اجتماعی و کیفیت زندگی و ارتباط این دو متغیر در محلات شهری کرمان پرداخته است. یافته‌های تحقیق حاکی از آن است که در بین افراد مورد مطالعه سطح سرمایه اجتماعی و ابعاد مختلف آن یعنی اعتماد، تعهد به هنجارها و مشارکت غیررسمی در حد متوسط بود در حالی که بعد مشارکت رسمی در سطح پایینی قرار داشت. ابعادی از کیفیت زندگی که با سلامت جسمانی و روانی فرد در ارتباط بود در سطح بالایی قرار گرفت. در حالی که سایر ابعاد کیفیت زندگی سطوح پایینی تری را نشان دادند. سطح سرمایه اجتماعی در دسترس با سطح کیفیت زندگی ارتباط معنی داری داشت و نتایج نشان داد که ارتباط این دو متغیر تابعی از سطح محله است.

-تحقیقات خارجی:

وایپ 1 و همکاران (۲۰۰۷) در پژوهشی تحت عنوان «آیا سرمایه اجتماعی، سلامتی و رفاه و افزایش می‌دهد؟ شواهدی از چین» به مطالعه ۸۳۹ خانواده پرداختند. نمونه آماری این پژوهش ۲۴۰۱ نفر در دامنه سنی ۸۰-۱۶ سال بودند. یافته‌های این پژوهش نشان می‌دهد که سرمایه اجتماعی شناختی همبستگی مثبت و معنی داری با هر سه مقیاس سلامتی (شامل: ارزیابی

ابعاد کیفیت زندگی از دید سازمان جهانی بهداشت

فرضیات تحقیق:

فرضیه اصلی: بین میزان سرمایه اجتماعی با میزان زندگی کارکنان رابطه مستقیم و معنی دار وجود دارد.

فرضیات فرعی:

- بین میزان اعتماد اجتماعی و میزان کیفیت زندگی کارکنان رابطه مستقیم و معنی دار وجود دارد.

- بین میزان مشارکت اجتماعی و میزان کیفیت زندگی کارکنان رابطه مستقیم و معنی دار وجود دارد.

- بین میزان شبکه های اجتماعی و میزان کیفیت زندگی کارکنان رابطه مستقیم و معنی دار وجود دارد.

روش تحقیق:

روش انجام این تحقیق در بخش نظری، کتابخانه ای و اسنادی و در بخش عملی، پیمایشی می باشد. نوع پژوهش پیمایش بر ساختن فرضیه و آزمون آن و تحصیل روابط بین متغیرهای دستکاری نشده توجه دارد. روش پیمایش از جمله روش های کمی در تحقیقات اجتماعی می باشد. به طوری که پس از پاسخگویی به سوالات پرسشنامه و با استخراج و تحلیل داده های حاصل از آن نتایج به صورتی دقیق و روشن ارائه می شود.

جامعه آماری:

جامعه مورد مطالعه عبارتست از کلیه کارکنان ثبت احوال مازندران اعم از کارکنان اداره کل، ادارات تابعه که در زمان گردآوری اطلاعات (دی ماه ۱۳۹۱) بصورت رسمی، پیمانی و قراردادی مشغول به فعالیت می باشند.

رابطه پاتنام جهت بخش سرمایه اجتماعی انتخاب گردید. پاتنام معتقد است که همبستگی خیلی قوی و مثبتی بین متغیرهای سلامت و سرمایه اجتماعی، هم چنین رابطه قوی و منفی بین سرمایه اجتماعی و نرخ مرگ و میر وجود دارد وی معتقد است که افراد با سرمایه اجتماعی بیشتر طول عمر بیشتری دارند و کمتر از ضعف سلامت جسمانی و روانی رنج می برند (محمدی، ۱۳۸۴؛ ۱۵۱) و پاتنام ضمن طرح سه مفهوم شبکه ها (شبکه های رسمی و غیررسمی)، هنجارها و اعتماد به عنوان پایه های اصلی سرمایه اجتماعی، سه دلیل عمده را در تبیین رابطه بین سرمایه اجتماعی، سلامت و کیفیت زندگی برمی شمارد که ارتباط مستقیمی با موضوع پژوهش و تبیین رابطه سرمایه اجتماعی و کیفیت زندگی را نشان می دهند:

- شبکه های اجتماعی می توانند کمکهای مالی محسوسی به نیازمندان شبکه خود کنند که این امر باعث کاهش فشار روحی-روانی افراد عضو می شود.

- شبکه ها می توانند هنجارهای سالم و روان را تقویت کرده و برای دستیابی افراد شبکه به خدمات اجتماعی و بهزیستی چانه زنی کنند.

- داد و ستد و تعامل افراد در شبکه روابط اجتماعی، می تواند به تقویت سیستم ایمنی و دفاعی بدن کمک کند.

وی در ادامه تأکید می کند که در تمام قلمروهای تأثیر سرمایه اجتماعی که در جوامع گوناگون جست و جو کرده، در هیچ کجا اهمیتی بالاتر از نقش همبستگی اجتماعی در تندرستی و کیفیت زندگی نیافته است (همان، ۱۵۳).

در مبحث مربوط به کیفیت زندگی نظریه سازمان جهانی بهداشت انتخاب گردید. بنا به تعریف سازمان بهداشت جهانی کیفیت زندگی عبارتست از « درک افراد از موقعیت خود در زندگی از نظر فرهنگ و سیستم ارزشی که در آن زندگی می کنند، اهداف، انتظارات، استانداردها و اولویت هایشان پس کاملاً فردی بوده و توسط دیگران قابل دیدن نیست و بر درک افراد از جنبه های گوناگون زندگی شان استوار است » (نجات، ۱۳۸۵؛ ۲). سازمان بهداشت جهانی چهار بعد را برای سنجش کیفیت زندگی مشخص نموده است.

توزیع پاسخگویان بر حسب میزان سرمایه اجتماعی آنان

میزان سرمایه اجتماعی	فراوانی	درصد معتبر	درصد تجمعی
خیلی کم	۴	۱.۷	۱.۷
کم	۸۴	۳۵.۱	۳۶.۸
متوسط	۱۴۰	۵۸.۶	۹۵.۴
زیاد	۱۱	۴.۶	۱۰۰
خیلی زیاد	۰	۰	۱۰۰
کل	۲۳۹	۱۰۰	---

همچنین میزان میانگین میزان اعتماد اجتمعی پاسخگویان ۵۶.۸۹ درصد و میانگین میزان قدرت شبکه روابط اجتماعی پاسخگویان ۵۹.۰۷ درصد و میانگین میزان اعتماد اجتمعی پاسخگویان ۵۶.۸۹ درصد.

ب- متغیر وابسته (کیفیت زندگی): این متغیر از میانگین نمرات پاسخگویان به متغیرهای سلامت فیزیکی، روانی و محیط و روابط اجتماعی و دو گویه به شرح جدول ذیل ساخته شده است.

توزیع درصد فراوانی سایر گویه‌های کیفیت زندگی

گویه	خیلی بد (۱)	بد (۲)	متوسط (۳)	خوب (۴)	خیلی خوب (۵)	میانگین درصدی
در مجموع کیفیت زندگی خود را چگونه ارزیابی می‌کنید؟	۴.۲	۱۰.۱	۲۶	۴۹.۲	۱۰.۵	۶۲.۹۲
چقدر از سلامتی خود راضی هستید؟	۳.۴	۵.۵	۲۸.۶	۴۸.۳	۱۴.۳	۶۶.۱۸

بر اساس اطلاعات جدول فوق می‌توان دریافت که حدود ۶۰ درصد از پاسخگویان کیفیت زندگی خود را در حد خوب و خیلی خوب ارزیابی کرده

حجم نمونه و روش نمونه گیری و ابزار گردآوری اطلاعات:

با توجه به اینکه تعداد کل کارکنان در سطح استان ۲۶۶ نفر بود، لذا به دلیل تعداد محدود جامعه آماری، برای نمونه گیری از روش ک ل شماری یا سر شماری استفاده شد. اطلاعات لازم از طریق پرسشنامه جمع آوری شده است. سئوالاتی (باز و بسته) با توجه به فرضیات و متغیرهای تحقیق تنظیم شده، در اختیار پاسخگو قرار می‌گرفت. در این تحقیق برای سنجش کیفیت زندگی از پرسشنامه WHOQOL-BREF (الگوی مورد استفاده سازمان جهانی بهداشت) و برای سنجش سرمایه اجتماعی از گویه های محقق ساخته در طیف ۵ گزینه ای لیکرت استفاده شده است.

یافته های تحقیق:

داده های پژوهش بیانگر آن است که از کل نمونه آماری، ۸۳.۷ درصد پاسخگویان مرد و ۱۶.۳ درصدشان زن می باشند. میانگین سنی پاسخگویان ۴۰.۲ سال، میانگین درآمد ماهیانه خانواده ۹۸۰ هزار تومان و تحصیلات بیشتر پاسخگویان (نمنا) لیسانس می باشد. هم چنین ۵۹ درصد پاسخگویان رسمی، ۲۷ درصد پیمانی و حدود ۱۴ درصدشان قراردادی هستند. ۹۰ درصد پاسخگویان متأهل، ۷.۹ درصد مجرد و مابقی مجرد بر اثر طلاق یا فوت همسر می باشند. همسر ۶۲.۴ درصد از پاسخگویان خانه دار و بیشتر آنها (نمنا) دارای تحصیلات دیپلم می باشند

متغیرهای تحقیق:

الف- متغیر مستقل (سرمایه اجتماعی):

متغیر سرمایه اجتماعی از میانگین نمرات پاسخگویان به سه متغیر اعتماد اجتماعی، مشارکت اجتماعی و شبکه روابط اجتماعی ساخته شده است. توزیع درصد فراوانی پاسخگویان، بر حسب میزان سرمایه اجتماعی آنان، در جدول زیر نشان داده شده است: بر اساس اطلاعات این جدول می‌توان دریافت که ۳۶.۸ درصد از پاسخگویان دارای سرمایه اجتماعی خیلی کم و کم، ۵۸.۶ درصد متوسط و ۴.۶ درصد از آنان دارای سرمایه اجتماعی زیاد و خیلی زیاد می باشند. میانگین میزان سرمایه اجتماعی پاسخگویان ۴۲.۷۲ درصد با انحراف معیار ۹.۷۳ درصد می‌باشد.

فرضیه دوم: بین میزان مشارکت اجتماعی و میزان کیفیت زندگی کارکنان رابطه مستقیم و معنی دار وجود دارد.

جدول ضریب همبستگی مشارکت اجتماعی و کیفیت زندگی

مشارکت اجتماعی	ضریب همبستگی پیرسون (R)	ضریب همبستگی تعیین (R2)	سطح معناداری (Sig)
کیفیت زندگی	۰.۱۷۰	۰.۰۲۹	۰.۰۰۹

داده های فوق نشان می دهد که بین دو متغیر مشارکت اجتماعی و کیفیت زندگی همبستگی معنادار، مثبت و نسبتاً ضعیفی به مقدار ۰.۱۷۰ برقرار می باشد و همبستگی موجود بین دو متغیر مذکور در سطح اطمینان ۹۹ درصد معنادار می باشد. بنابراین فرضیه فوق مورد تأیید قرار می گیرد و نتیجه می شود که هر چه میزان مشارکت اجتماعی پاسخگویان بیشتر باشد میزان کیفیت زندگی آنان نیز بیشتر خواهد بود.

فرضیه سوم: بین میزان قدرت شبکه روابط اجتماعی و میزان کیفیت زندگی کارکنان رابطه مستقیم و معنی دار وجود دارد.

جدول ضریب همبستگی شبکه روابط اجتماعی و کیفیت زندگی

شبکه روابط اجتماعی	ضریب همبستگی پیرسون (R)	ضریب همبستگی تعیین (R2)	سطح معناداری (Sig)
کیفیت زندگی	۰.۲۹۸	۰.۰۸۹	۰.۰۰۰

بر اساس ضریب همبستگی پیرسون می توان گفت که بین دو متغیر شبکه روابط اجتماعی و کیفیت زندگی همبستگی مثبت، معنادار و نسبتاً متوسط به مقدار ۰.۲۹۸ برقرار می باشد. بنابراین فرضیه فوق مورد تأیید قرار می گیرد و نتیجه می شود که هر چه میزان قدرت شبکه روابط اجتماعی پاسخگویان بیشتر باشد میزان کیفیت زندگی آنان نیز بیشتر خواهد بود.

فرضیه چهارم: بین میزان سرمایه اجتماعی با میزان کیفیت زندگی کارکنان رابطه مستقیم و معنی دار وجود دارد.

اند که میانگین کیفیت زندگی آنها ۶۶.۲ درصد می باشد. همچنین بیش از ۶۰ درصد آنها از سلامت خود اعلام رضایت کرده اند و میانگین رضایت از سلامتی در بین شان ۶۶.۲ درصد گزارش شده است.

همچنین میانگین محاسبه شده برای سلامت روانی پاسخگویان ۷۰.۷۳ درصد و میانگین میزان سلامت روانی پاسخگو یان ۶۶.۶۴ درصد میانگین میزان سلامت محیط پاسخگویان ۵۵.۱۶ درصد می باشد.

تحلیل دومتغیره و آزمون فرضیه های تحقیق در گام اول:

به منظور آزمون فرضیه های تحقیق، هر یک از متغیرهای مستقل بطور جداگانه با متغیر وابسته بصورت دو به دو مورد مقایسه و تحلیل قرار گرفتند. با توجه به اینکه این تحقیق بر اساس روش همبستگی می باشد، به منظور آزمون فرضیه های تحقیق بر اساس سطوح سنجش متغیرها، از آزمون ضریب همبستگی پیرسون (فاصله ای - فاصله ای)، اسپیرمن (ترتیبی - فاصله ای) و آماره های مقایسه میانگین «F و T» (اسمی - فاصله ای) استفاده نموده ایم. بنابراین ابتدا هر فرضیه آورده می شود و سپس جداول مربوط به آزمون آن، گزارش می شود.

فرضیه اول: بین میزان اعتماد اجتماعی و میزان کیفیت زندگی کارکنان رابطه مستقیم و معنی دار وجود دارد.

جدول ضریب همبستگی اعتماد اجتماعی و کیفیت زندگی

اعتماد اجتماعی	ضریب همبستگی پیرسون (R)	ضریب همبستگی تعیین (R2)	سطح معناداری (Sig)
کیفیت زندگی	۰.۴۵۵	۰.۲۰۷	۰.۰۰۰

بر اساس اطلاعات جدول فوق می توان دریافت که بین دو متغیر اعتماد اجتماعی و کیفیت زندگی همبستگی معنادار، مثبت و نسبتاً قوی به مقدار ۰.۴۵۵ برقرار می باشد. بنابراین فرضیه فوق تأیید شده است بدین معنی که هر چه میزان اعتماد اجتماعی پاسخگویان بیشتر باشد میزان کیفیت زندگی آنان نیز بیشتر خواهد بود.

جدول ضریب همبستگی سرمایه اجتماعی و کیفیت زندگی

سرمایه اجتماعی	ضریب همبستگی پیرسون (R)	ضریب همبستگی تعیین (R2)	سطح معناداری (Sig)
کیفیت زندگی	۰.۴۰۸	۰.۱۶۶	۰.۰۰۰

محاسبات نشان می‌دهد که بین دو متغیر سرمایه اجتماعی و کیفیت زندگی همبستگی مثبت و نسبتاً قوی به مقدار ۰.۴۰۸ برقرار می‌باشد. با توجه به اینکه سطح معناداری آزمون فوق از مقدار ۰.۰۱ کمتر است (۰.۰۰۰) می‌توان گفت که همبستگی موجود بین دو متغیر مذکور در سطح اطمینان ۹۹ درصد معنادار می‌باشد. بنابراین فرضیه فوق مورد تأیید قرار می‌گیرد و مبین آن است که هر چه میزان سرمایه اجتماعی پاسخگویان بیشتر باشد میزان کیفیت زندگی آنان نیز بیشتر خواهد بود.

تحلیل چند متغیره و آزمون فرضیه‌های تحقیق در گام دوم:

همچنانکه ملاحظه شد، رابطه هریک از متغیرهای مستقل با متغیرهای وابسته بطور جداگانه و بصورت دو به دو مورد مقایسه و تحلیل قرار گرفت و در این میان در حدود ۶۶ درصد فرضیه‌های تحقیق (۸ فرضیه) مورد تأیید قرار گرفته‌اند. در این بخش بمنظور مشخص شدن سهم تأثیر هر یک از متغیرهای مستقل بر متغیر وابسته به تحلیل رگرسیونی ۱ داده‌ها پرداخته می‌شود. در تحلیل رگرسیونی چند متغیره، سهم تأثیر هر یک از متغیرهای مستقل بر متغیر وابسته بدون لحاظ کردن تقدم و تأخر در بین آنها مشخص می‌گردد. لازم به توضیح است که با توجه به این که برخی از متغیرهای مستقل غیر فاصله‌ای هستند، برای استفاده از آنها در رگرسیون چندمتغیره، متغیر دوحالتی (صفر و یک) یا تصنعی ساخته شد^۲.

تحلیل و پردازش مدل از طریق رگرسیون چند متغیره:

معادله کلی رگرسیون چند متغیره بصورت ذیل نمایش داده می‌شود:

$$Y = \beta_0 X_{0i} + \beta_1 X_{1i} + \beta_2 X_{2i} + \dots + \beta_k X_{ki} + E_i$$

بمنظور تشریح و تحلیل رگرسیون چند متغیره و دستیابی به مدل رگرسیونی کیفیت زندگی، ابتدا باید متغیرهایی که قرار است وارد معادله رگرسیونی شوند، مشخص نمود. به همین جهت تمامی متغیرهای مستقل به روش stepwise انتخاب شده و در یک دستور رگرسیونی برای دستیابی به معادله نهایی، مورد استفاده قرار گرفته‌اند.

نتایج گویای این واقعیت است که متغیر اعتماد اجتماعی با بتای ۰.۴۱۴ بیشتر از همه متغیرهای مستقل دیگر بر کیفیت زندگی تأثیر می‌گذارد، جهت تأثیر این متغیر نیز مثبت و مستقیم است و بیانگر این مطلب است که هر چه افراد از اعتماد اجتماعی بیشتر ری برخوردار باشند، میزان کیفیت زندگی آنان نیز بیشتر خواهد بود. بعد از متغیر اعتماد اجتماعی، متغیر شغل همسر با بتای ۰.۱۶۳ قرار گرفته است که دارای تأثیر نسبتاً ضعیفی بر روی کیفیت زندگی است و متغیر نوع استخدام با بتای ۰.۱۴۵- بعد از دو متغیر اولیه بیشترین تأثیر معنادار را بر کیفیت زندگی دارد.

بحث و نتیجه گیری:

با بررسی نتایج حاصله از سنجش متغیر سرمایه اجتماعی باید گفت که میزان سرمایه اجتماعی در بین افراد تحت مطالعه از لحاظ تعداد زیادی از مولفه‌ها و شاخص‌ها بویژه اعتمادتعمیم یافته، اعتماد به سازمانها و نهادها، روابط انجمنی و عضویت در گروهها و روابط مدرن چندان مطلوب نیست. نکته قابل تأمل آن است که سطح مشارکت اجتماعی افراد مورد مطالعه در سطح زیاد، صفر گزارش شده است و رقم ۹۷/۹ درصد، مشارکت در سطح کم و خیلی کم را نشان می‌دهد. از سوی دیگر میزان سرمایه اجتماعی در برخی از ابعاد نظیر اعتماد بین شخصی و شبکه روابط اجتماعی وضعیت بهتری دارد که آنهم مرادات با اعضای خانواده سهم عمده شبکه روابط اجتماعی و اعتماد بین شخصی پاسخگویان را در بر می‌گیرد که با توجه به شکل و بافت جامعه ما، انتظار چنین نتیجه‌ای منطقی بنظر می‌رسد. میزان میانگین متغیر سرمایه اجتماعی ۴۳ درصد می‌باشد. و این مساله میتواند زنگ خطری برای مسئولین

¹ - Regression Analysis

² - Dummy Variable

اعیاد و مناسبت‌های مختلف، اردوها زیارتی و سیاحتی و تقویت هنجارهای غیر رسمی بمنظور آشنایی و ارتباط کارکنان با یکدیگر صورت پذیرد چراکه در افراد در این فضا راحت تر و سریعتر بایکدیگر ارتباط برقرار می کنند.

افزایش مشارکت می تواند به افزایش کیفیت زندگی بینجامد لذا باتوجه به میزان بسیار پایین مشارکت اجتماعی جامعه مورد مطالعه، فراهم کردن زمینه مشارکت از طریق اتخاذ رویکرد مشارکت محور، تدوین برنامه آموزشی مشخص سالانه برای برگزاری دوره های آموزشی تخصصی مرتبط باشغل برای تمامی سطوح جهت بالابردن سطح آگاهی و دانش کارکنان و شناخت ماموریت های سازمان اهمیت دادن به تجربه، نظر و خواسته های پرسنل و بهره گیری از پیشنهادهای آنان از طریق ایجاد کمیته نظام پیشنهادات، تحول اداری، در نظر گرفتن مشوق ها و پاداشهایی بمنظور ترغیب آنان در مشارکت در امور ضروری بنظر می رسد.

آشنا ساختن کارکنان با ابعاد سرمایه اجتماعی و اهمیت آن یکی دیگر از راهکارهای پیشنهادی می باشد و همانطور که فوکویاما می گوید آسانترین روش برای ایجاد سرمایه اجتماعی، آموزش است (جان فیلد، ۱۳۸۸: ۲۱۲) لذا، برگزاری کارگاههای آموزشی برای تقویت کار گروهی و آموزش دادن به افراد می تواند عادت‌ها، مهارت‌ها و ارزشهایی که منجر به همکاری و مشارکت اجتماعی می شوند را تقویت کند.

- با توجه به پایین بودن میزان بعد محیطی در مقایسه با سایر ابعاد متغیر کیفیت زندگی، توجه به مقوله هایی همچون اوقات فراغت، فعالیت های تفریحی و ورزشی، ایاب و ذهاب، مراقبت های بهداشتی، بیمه و خدمات درمانی کارکنان همچون ارتقاء بیمه تکمیلی و ... می تواند در افزایش سطح کیفیت زندگی موثر باشد.

فهرست منابع:

آرمان، فاطمه (۱۳۹۰)، بررسی رابطه سرمایه اجتماعی و سلامت روانی در شهروندان، پایان نامه کارشناسی ارشد جامعه‌شناسی دانشگاه مازندران

و برنامه ریزان در حوزه اجتماعی باشد. لذا می توان گفت وضعیت سرمایه اجتماعی پاسخ گویان چندان مطلوب نمی باشد و وضعیت سرمایه اجتماعی جز در مواردی خاص، که مربوط به جنبه های درون گروهی است در اغلب موارد بویژه در بعد روابط مدرن چندان مطلوب نیست. در واقع هر چه از خانواده به مراتب بالاتر حرکت کنیم از میزان سرمایه اجتماعی کاسته می شود. این نتایج موید وجود گونه ای سرمایه اجتماعی قدیم^۱ است که در جوامع سنتی با تاکید بر روابط درون گروهی با اعتماد محدود و خاص وجود دارد در صورتی که سرمایه اجتماعی جدید در جوامع مدرن مبتنی بر روابط بین گروهی با اعتماد اجتماعی تعمیم یافته است. نتایج مربوط به قلمرو چهارگانه کیفیت زندگی بیانگر آن است که بالاترین میانگین بدست آمده با عدد ۷۰ درصد مربوط به سلامت فیزیکی (جسمانی) پاسخ گویان می باشد و حاکی از ابراز رضایت بیشتر پاسخ گویان از سلامت جسمانی بوده است.

پیشنهادهات:

نتایج این پژوهش نشان میدهد که ابعاد مختلف سرمایه اجتماعی تاثیر مستقیم بر کیفیت زندگی دارد لذا باتوجه به مطلوب نبودن میانگین بدست آمده برای متغیر سرمایه اجتماعی (۴۲.۷۲ درصد)، در ادامه به پاره ای از راهکارها که موجب افزایش میزان سرمایه اجتماعی و تاثیر آن بر افزایش کیفیت زندگی خواهد شد، اشاره می شود.

-باتوجه به تایید رابطه مستقیم بین میزان اعتماد اجتماعی و میزان کیفیت زندگی و با در نظر گرفتن آنکه متغیر اعتماد اجتماعی تاثیر بیشتری در مقایسه با سایر ابعاد بر متغیر مستقل دارد لذا میتوان از طریق شفاف سازی عملکرد، تقویت ارتباط با کارکنان، اطلاع رسانی و خودداری از شعارگرایی و کمتر کردن فاصله مدیران با پرسنل سطح اعتماد اجتماعی را افزایش داد. همچنین از فعالیتهایی که موجب کاهش سطح اعتماد و بدبینی می شود جلوگیری گردد.

-نتایج تحقیق نشان می دهد که افزایش شبکه اجتماعی کارکنان تاثیر مثبتی بر کیفیت زندگی آنان دارد لذا لازم است که زمینه های افزایش ارتباطات و برنامه ریزی در جهت افزایش تعاملات از طریق برگزاری مراسم،

¹ - Old Social Capital

مصطفوی، سمانه و همکاران (۱۳۹۰)، تأثیر بازتواری قلبی بر کیفیت زندگی بیماران مبتلا به بیماری های قلبی و عروقی، مجله پژوهشی در علوم توانبخشی، سال هفتم، شماره ۴، صص ۵۲۴-۵۱۶.

اشرف، احمد (۱۳۸۰)، نگرشی در مفهوم کیفیت زندگی و اجزای آن، فصلنامه رفاه اجتماعی، سال دوم، شماره ۶، صص ۶۳-۵۶

انق، نازمحمد (۱۳۸۴)، بررسی رابطه سرمایه اجتماعی و کیفیت زندگی مردم گنبدکاووس، پایان نامه کارشناسی ارشد، بنامه ریزی رفاه اجتماعی دانشگاه تهران

اینگلهارت، رونالد (۱۳۷۳)، تحول فرهنگی در جامعه صنعتی و پیشرفته، ترجمه : فرهاد ماهر، تهران: انتشارات کویر

باری، نورمن (۱۳۸۹)، رفاه اجتماعی، ترجمه: مرتضی نوربخش، تهران: نشر سمت

پیران، پرویز و همکاران (۱۳۸۸)، کارپایه مفهومی سرمایه اجتماعی، فصلنامه رفاه اجتماعی، سال ۶، شماره ۲۳، صص ۴۳-۹

حاجی یوسفی، علی (۱۳۸۰)، کیفیت زندگی و راهبردهای اصلاحی، فصلنامه مددکاری، شماره ۸، صص ۳۸-۳۰

سرمد، زهره و بازرگان، عباس (۱۳۷۷)، روش تحقیق در علوم رفتاری، تهران : انتشارات آگاه.

شارع پور، محمود (۱۳۸۰)، فرسایش سرمایه اجتماعی و پیامدهای آن، نامه انجمن جامعه‌شناسی ایران، شماره ۳

غفاری، غلامرضا (۱۳۸۵)، مدخلی بر سرمایه اجتماعی، مجله سیاست داخلی، سال اول، شماره اول، صص ۱۰۳

فتوت، هدی (۱۳۹۰)، بررسی رابطه سرمایه اجتماعی و کیفیت زندگی دانشجویان دانشگاه آزاد شیراز، رساله دکتری مددکاری اجتماعی دانشگاه علامه طباطبایی

فوکویاما، فرانسیس (۱۳۷۹)، پایان نظم، ترجمه : غلامعباس توسلی، تهران : انتشارات جامعه ایرانیان

کلمن، جیمز (۱۳۷۷)، بنیادهای نظریه اجتماعی، ترجمه : منوچهر صبوری، تهران : نشر نی

نجات، سحرناز (۱۳۸۷)، کیفیت زندگی و اندازه گیری آن، مجله تخصصی اپیدمیولوژی ایران، دوره ۴، شماره ۲، صص ۶۲-۵۷

نراقی، احسان (۱۳۵۷)، کیفیت زندگی، تهران : نشر امیرکبیر

. Campbell, A, etal. (1976). "The Quality of American Life: Perceptions, Evaluations and Satisfaction". New York, Russell. Saye foundation

. Farkuhar, M. (1993) "Definitions of Quality of Life a taxonomy". Jurnal of Nursing. 45

.Hendy,F,MCvittie,C.(2004)"Is quality of life a Health concept? Qualitive Health research ,No.14:pp961-975

. Grootaerd, C. (1998) "Social Capital: the Missing Link; Social Capital Initiative Working", No: 3

. Moro, B and etal. (2008) "Ranking Quality of Life Using Subjective Well-being Data, Economical Economics, 65 (3): pp 448- 460

. Nillson. J and etal. (2006) "Social Capital and Quality of Life in the Oldage" Jurnal of Aging and Health, No, 3, pp 419- 434

. Stone, W. Hughe, J. (2001) "The Nature and Distribution of Social Capital: Initial Finding of Families, Social Capital & Citizen Ship Survey. Australian Institue of Family Studies

.WOQOL GROP(1993)"Study protocol for the world Health Organization Projec to develop a quality of life assessment.Quality of Life Reasearch.No. 2.

طرح پژوهشی

معرفی آثار پژوهشی:

ریزی های مناسب و انجام تحقیقات و بررسی علل و عوامل آن می توانیم تا حدودی از عوامل بروز آن در جامعه پیشگیری کنیم.

Page | 12

افرادی که با تأخیر اقدام به اعلام واقعه می کنند. به نوعی اشکالاتی را در فرآیند ثبت وقایع در مهلت مقرر قانونی به وجود می آورند. که به نوبه خود صحت و دقت داده های ثبتی را خدشه دار می سازد. لذا با توجه به اهمیت آمارهای ثبتی وقایع حیاتی که از یک طرف نیازهای روز افزون افراد را پاسخ می دهد. و از سوی دیگر نیازهای فزاینده جامعه و برنامه ریزان کشور به آمارهای حیاتی را تأمین می کند لازم و ضروری می باشد. همچنین ثبت کامل و به موقع وقایع حیاتی، هم برای دولت و هم برای مردم می تواند مفید فایده باشد. در این پژوهش وقایع حیاتی در کلانشهر تبریز که در خارج از مهلت قانونی ثبت شده اند مورد بررسی قرار گرفته است.

واژگان کلیدی: وقایع حیاتی (ولادت- ازدواج- طلاق- فوت)، مهلت قانونی، دیر ثبتی، شناسنامه.

طرح پژوهشی با عنوان:

عوامل موثر بر ثبت وقایع حیاتی خارج از مهلت قانونی در کلانشهر تبریز
مهدی بصیری ملکی^۱

چکیده:

برنامه ریزی اساس هر تصمیم می باشد و داشتن آمار بروز و موثق و دقیق ثبتی عامل اصلی هر برنامه ریزی است. آمارهای ثبتی که در کشور به عهده سازمان ثبت احوال گذاشته شده و مهمترین این رویدادها ثبت وقایع حیاتی (ولادت- ازدواج- طلاق- فوت) است. چنانکه این وقایع در مهلت های قانونی دقیقاً ثبت شوند اکثر مشکلات موجود در برنامه ریزی های کلان کشور نیز حل خواهند شد. بنابراین لازم است موانع موجود در ثبت جاری و مهلت قانونی مورد بررسی قرار گیرد تا راه کار مناسب جهت حل مشکلات از سر راه برداشته شود. و این امر میسر نمی شود مگر با شناسائی آسیب های آن. وهدف این طرح نیز یافتن این آسیب ها و چالشها و ارائه راه کار عملی آن است.

مسأله دیر ثبتی و کم ثبتی وقایع حیاتی موضوع قدیمی و پیچیده سازمان ثبت احوال بوده که بخشی از آن ناشی از رفتار و عملکرد درون سازمانی و بخشی دیگر برون سازمانی است. ما هرچه سعی و تلاش کنیم نمی توانیم بطور کامل و صد درصد این پدیده ها را از جامعه انسانی ریشه کن کنیم. ولی می توانیم آن را کاهش دهیم و با برنامه

^۱ - رئیس اداره ثبت احوال منطقه یک تبریز

نظر انتخاب شده که از بین آنان ۹۴ پاسخ کامل پرسشنامه واصل گردیده و در آزمون شرکت داده شده است.

پایان نامه کارشناسی ارشد در رشته حسابداری با عنوان:

محاسبه و بررسی اجرای نظام حسابداری قیمت تمام شده خدمات قابل واگذاری در ثبت احوال استان همدان و تاثیر آن بر اثر بخشی و کارآیی سازمان

جواد توحیدی بهپور ۱

چکیده:

یکی از مهمترین مشکلات نظام اداری کشور و حتی بخشهای غیر دولتی عدم تناسب اعتبارات صرف شده توسط دستگاههای دولتی یا بنگاههای غیر دولتی با بهای واقعی خدمات ارائه شده از سوی آنان است. از همین رو است که طی سالیان اخیر توجه ویژه ای به مطالعه پیرامون حسابداری بهای تمام شده و هزینه یابی عملیاتی و بودجه ریزی عملیاتی شده است. تحقیق پیش رو به بررسی این دغدغه اقتصادی پرداخته و محاسبه و بررسی اجرای نظام حسابداری قیمت تمام شده خدمات قابل واگذاری در ثبت احوال استان همدان و تاثیر آن بر اثر بخشی و کارآیی سازمان را مورد مطالعه قرار داده است.

این تحقیق با ماهیت و روش هبستگی، هدفی کاربردی را دنبال نموده و سازوکار اصلی آن گرد آوری و شیوه میدانی میباشد. برای جمع آوری نظرات جامعه هدف به تعداد ۲۴۰ نفر از جمع مدیران، مدیران مالی، حسابداران، ذیحسابان و سایر افراد صاحب

برای رسیدن به پاسخ تحقیق مذکور پس از بیان تئوری موضوع مورد بحث و شناخت اجمالی از سازمان ثبت احوال، محاسبه بهای تمام شده برای خدمات قابل واگذاری ثبت احوال انجام گردیده و نتایج به جامعه هدف ارائه واز طریق پرسشنامه فرضیات مربوطه در ۱۲ مورد بررسی گردیده و در نهایت این نتیجه بدست آمد که امکان اجرای نظام مذکور در ثبت احوال استان همدان وجود داشته و بر بهبود کارآیی و اثر بخشی سازمان تاثیر به سزایی دارد.

واژگان کلیدی:

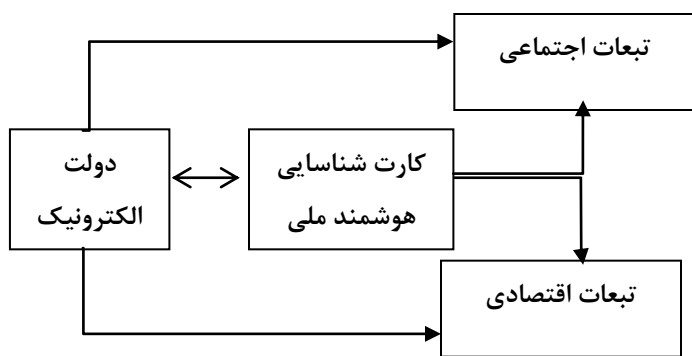
بهای تمام شده، خدمات قابل واگذاری، ثبت احوال، اثر بخشی، کارآیی

^۱ - معاون اداره کل ثبت احوال استان همدان و کارشناسی ارشد رشته حسابداری

بیان مسئله :

تجربه کشورهای مختلف همچون ژاپن، فرانسه، بلژیک و دانمارک در پیاده سازی پروژه کارت شناسایی ملی هوشمند نشان می دهد که انجام این پروژه یک امر غیر قابل اجتناب و ضروری بوده، بعنوان مثال در کشور فرانسه بعد از صدور کارت هوشمند ملی، مهاجرت های غیر قانونی به آن کشورها کاهش چشمگیری داشته است. (سازمان ثبت احوال کشور، ۱۳۸۹، ۸۲) لذا د رپژوهش حاضر این سوال مطرح می شود که نقش کارت شناسایی هوشمند ملی در دولت الکترونیک چگونه است؟ تبعات اجتماعی و اقتصادی کارت شناسایی هوشمند ملی چه می باشد؟ و وضعیت کنونی ایران در اجرای پروژه کارت شناسایی هوشمند ملی چگونه است؟

مدل مفهومی تحقیق:

پیشینه تحقیق در ایران:

کارت نسیم: کارت نسیم نامی است که در این طرح به کارت هوشمند چند منظوره داده شد. در این طرح به نقاط ضعف، قدرت، تهدیدها و فرصت های پیش روی عملیاتی کردن این پروژه مورد بررسی قرار گرفته است. آشنایی مردم با انواع کارت ها، وجود صنایع الکترونیکی سازنده کارت های هوشمند پیشرفته و بنیه علمی کشور در تحقیقات صنایع میکرو الکترونیک به عنوان نقاط قوت این طرح در مقابل کمبود مراکز داده، نبود زیر ساخت ارتباطی و دسترسی مناسب و قابل اطمینان و همچنین فقدان قوانین و مقررات لازم به عنوان نقاط ضعف آن مطرح شد بررسی های کارشناسی نشان داد تعدد و تکرر کارت های اعتباری و

بررسی پیاده سازی کارت شناسایی ملی هوشمند و بررسی

آثار اجتماعی و اقتصادی آن در دولت الکترونیک

احسان جور سرا^۸

چکیده:

با عمومیت یافتن سریع دسترسی به کامپیوترها و تکنولوژی اطلاعاتی و اینترنت هیچ کشوری نمی تواند بدون زیرساخت الکترونیکی قرن بیست و یکمی اداره کند. لذا کارت شناسایی هوشمند ملی با قابلیت هایی همچون شناسایی، احراز اصالت و امضای دیجیتال (L.A.S) چنین شرایطی را فراهم می آورد با بالا بردن ضریب امنیتی و به حداقل رساندن جدول و سوء استفاده از هویت افراد زمینه توسعه دولت الکترونیک را فراهم می آورد و پلی میان دولت، بخش خصوصی (بنگاه ها) و شهروندان است. این تحقیق به بررسی آثار اجتماعی و اقتصادی کارت شناسایی هوشمند ملی در دولت الکترونیک می پردازد. این تحقیق از طریق تکمیل پرسشنامه و نظرات کارشناسان خبره این امر نشان می دهد که آثار اجتماعی و اقتصادی کارت شناسایی ملی هوشمند نظیر عدالت اجتماعی، افزایش رفاه کیفیت زندگی شهروندان، اطلاع رسانی شفاف، تأمین امنیت سیاسی، اقتصادی و فرهنگی فرد و جامعه، حفظ حریم خصوصی و تحقق جامعه دانش بنیان متکی بر سایه اجتماعی، کاهش هزینه ها در اثر ارائه خدمات دولت الکترونیک و در نهایت رونق اقتصادی کشور از آن مترتب است.

مفاهیم کلیدی: آثار اجتماعی، آثار اقتصادی، دولت الکترونیک،

احراز اصالت، رفاه شهروندان.

^۸ - کارشناس مسئول تحول اداری ثبت احوال مازندران و کارشناس ارشد

در زمینه ارتباطات و فعالیت های چند رسانه ای متمرکز بودند، دور هم جمع کرد.

بلژیکی: در سال ۲۰۰۳ یازده شهرداری در بلژیک، کارت شناسایی الکترونیکی جدید را به نام BELPIC به عنوان پایلوت صادر کردند این کارت به عنوان کارت شناسایی شخصی به کار گرفته شد. مدیریت شهرداریها، با ثبت احوال ملی در تعامل بودند که گواهینامه های معتبر را در این زمینه صادر کردند، BELPIC، کارت تشخیص هویت الکترونیکی است که به منظور تسهیل دسترسی به خدمات دولت الکترونیکی برای کلیه شهروندان بلژیکی، بالای ۱۲ سال استفاده می شود. این کارت یک تراشه دارد که در دو مورد استفاده می شود، یکی اهداف تشخیص هویت و دیگری امضای دیجیتال.

کارت شناسایی ملی هوشمند:

یک کارت پلاستیکی مغناطیسی که دروازه ورودی به دولت الکترونیک بوده که با ایجاد تراشه و وارد کردن اطلاعات به آن طراحی گردیده و با کمک دستگاه های خاصی که به کامپیوترهای در دسترس قابل اتصال است. (سازمان ثبت احوال، ۱۳۸۹، ۳۵)

کارت هوشمند را اولین بار فردی فرانسوی به نام رولاند مورنو در سال ۱۹۷۴ به ثبت رساند. از آن زمان به بعد شرکت هایی نظیر Honeywell, Bull, Motorola در این زمینه به فعالیت پرداختند. در پی فعالیت های آنها، در سال ۱۹۷۹ اولین کارت هوشمند ریز پردازنده ای ساخته شد. از اوایل دهه ۹۰ میلادی استفاده از کارت های هوشمند در کشورهای مختلف رواج یافت و در زمینه هایی همچون شناسایی افراد، مالی و نگهداری اطلاعات کاربرد فراوانی یافت.

تکنولوژیهای بکار گرفته شده در کارت شناسایی هوشمند ملی:

-محفظه چیپ: مهم ترین بخش یک کارت هوشمند می باشد چیپ یک بخش بسیار شکننده می باشد که نصب آن روی کارت به سادگی لمینت کردن یک نوار مغناطیس نمی باشد. در واقع به نوعی محفظه برای محافظت آن در مقابل تنش های وارده روزمره در طول عمر کارت نیاز است. علاوه بر محافظت در شرایط محیطی چیپ در کارت ها به شش تا هشت اتصال جهت تأمین انرژی و تبادل اطلاعات نیاز دارد طراحی چیپ که مستلزم عملیات پیچیده لایه کاری و تزریق در

هوشمند در کشور باعث سردرگمی مردم شده است و شاید به همین دلیل بود که دولت به منظور جلوگیری از تولید کارت های هوشمند مختلف و متعدد، تصمیم به تولید کارت های هوشمند چند منظوره گرفت، با ایجاد و راه اندازی کارت شناسایی هوشمند ملی بسیاری از مشکلات شهروندان در زمینه مراجعه به ادارت و دستگاه ها کاسته می شود، چرا که اطلاعات در قالب یک شبکه ارائه می شود (احمدی، محمدرضا، ۱۳۹۰، ۴)

خلق هویت دیجیتال در جامعه اطلاعاتی: دامنه هویتی تعریف شده برای کارت شناسایی هوشمند ملی در فضای مجازی از طریق پیوستن به سیستم های هویتی دیگر مثل بانک ها توسعه پیدا می کند. در این صورت تمامی این مراکز از هویت دیجیتالی تعریف شده برای افراد که توسط ثبت احوال صورت گرفته، برای تعامل و برقراری ارتباط استفاده می کنند. هویت دیجیتال ایجاد شده توسط کارت شناسایی ملی هوشمند می تواند بعنوان هویتی دیجیتالی پایه برای دیگر کاربردها در نظر گرفت، بدین معنی که اگر بر ای مثال کارت شناسایی ملی هوشمند، کاربردهای دیگری نظیر کارت سلامت یا گواهینامه رانندگی و نظایر آن را داشته باشد، علاوه بر اینکه از تمام یا قسمتی از هویت ایجاد شده توسط کارت شناسایی ملی هوشمند، بهره می گیرد، در دامنه هویتی خود از شناسه ها و خصوصیات منحصر به فرد دیگری نیز استفاده می کند تا در آن فضا منحصر به فرد شود. لذا در تمامی کاربردهای هویت دیجیتال در جامعه اطلاعاتی شناسه های هویت دیجیتال کارت شناسایی ملی هوشمند، بصورت مشترک بین تمامی کاربردهای متفاوت آن استفاده خواهد شد (زنده تام، مهدی، ۱۳۸۹، ۶)

- پیشینه تحقیق در خارج از کشور:

مالزی: مالزی به عنوان اولین برنامه کارت ملی در جهان، هم چنین بزرگ ترین صادر کننده کارت ها با تکنولوژی تماس دو گانه قابل توجه است. کارت های چند منظوره my kad نتیجه همکاری و اجرای کاربردهای دولتی و بخش خصوصی روی یک کارت واحد است. این طرح بیش از ۹۰۰ شرکت چند ملیتی، شرکت های خارجی مشترک و داخلی مالزیایی که روی محصولات، راهکار، خدمات و تحقیق و توسعه

در سرتاسر لایه فرهنگ، لایه ساختار اجتماعی و تعاملات فرهنگی، لایه ای است که تمام لایه های موجود در لایه فرهنگ را قطع می کند.

لایه طرح و برنامه : لایه طرح و برنامه مبتنی بر لایه فرهنگ قرار دارد.

Page | 16

در این لایه، لایه فرهنگ، ادراک و متدولوژی طراحی در سطح بالایی لایه فرهنگ قرار دارد. تحقق و شکل گیری لایه بالایی، در صورت تلاش مناسب، می تواند به تحقق و شکل گیری لایه پایینی منجر شود. لایه فوقانی به عنوان لایه بنیادی و شالوده لایه طرح و برنامه قرار دارد و لایه های داخلی لایه طرح و برنامه، در بستر لایه فرهنگ و ادراک و متدولوژی طراحی قرار دارند.

لایه قواعد و ساختارها :

در لایه قواعد ساختارها، باید مکانیزم و ساز و کارهای نظام کلان را مشخص کرد یعنی مشخص کرد که نظام کلان مبتنی بر چه مکانیزم ها و ساز و کارهایی تعیین می شود. این مکانیزم ها و ساز و کارها، هم در حوزه کلان و هم در حوزه خرد نظام کلان مطرح خواهند بود. بنابراین لایه مکانیزم ها و ساز و کارهای کلان، اولین لایه از لایه های قواعد و ساختارها هستند.

لایه سیستم های عملیاتی خرد :

لایه سیستم های عملیاتی خرد در بالاترین سطح قرار دارد که این سیستم ها، خروجی های اساسی نظام کلان و چیزی هستند که در جامعه نمود بیرونی می یابند. سیستم هایی هستند که در نظام های کلان اثر کلیدی دارند و در لایه سیستم های خرد کلیدی در کلان تبیین می شوند. سیستم های خردی نیز وجود دارند که باید در نظام کلان شکل گیرند. (سازمان ثبت احوال، ۱۳۸۹، ۹۸)

چارچوب نظری تحقیق:

مبنای نظری این پژوهش بر اساس مدل SWOT استوار شده است بطور کلی روش تحلیل راهبردی (SWOT) برای شناسایی و تدوین راهبردهای بهینه برای سازمانها به کار می رود که حاصل آن چهار دسته راهبرد می باشد: راهبردهای قوت و فرصت، ضعف و فرصت، قوت و تهدید، ضعف و تهدید. در این رویکرد، راهبرد عبارت است از فرایند

ساخت مازول و اتصالات بین آنتن و چیپ می باشد بنابراین فرایند پذیری جنس به کار رفته در ساخت بدنه کارت دارای اهمیت ویژه ای می باشد (زنده نام، مهدی، ۱۳۹۰، ۱۶)

بیومتریک: در واقع عبارت است از یک خصوصیت قابل اندازه گیری زیستی و رفتاری مثل اثر انگشت، اسکن عنبیه، شبکیه چشم، هندسه دست، گوش، طرح رگ و شناسایی چهره که می تواند برای بازشناسی اتماتیک مورد استفاده قرار بگیرد دارای خواص ماندگراگیری، قابلیت اندازه گیری، کارایی عملیاتی، مقبولیت و فریب که به راحتی قابل فریب دادن با روش های تقلبی نباشد. (زنده نام، مهدی، ۱۳۹۰، ۱۸)

توابع هش (Hash) ۹: هش را می توان بصورت اثر انگشت

یک داده در نظر گرفت. هش کدهایی هستند بر اساس الگوریتم هایی که با محاسبات بر روی فایل ها تولید می شوند، کد در صورتی که حتی یک بیت از آن فایل تعویض شود تغییر می کند به این کدها به طور کلی هش کد گویند و چون هیچ دو فایلی هش کدی همانند هم ندارند بنابراین می توان هش کدها را هم اند اثر انگشت ما انسان ها دانست.

دولت الکترونیک:

دولت الکترونیک، شیوه ای برای دولت ها به منظور استفاده از فناوری اطلاعات و فناوری های جدید است که به افراد تسهیلات لازم جهت دسترسی مناسب به اطلاعات، خدمات دولتی، اصلاح کیفیت آنها و ارائه فرصت های گسترده برای مشارکت در فرایندها و نمادهای مردم سالار می دهد. (سازمان ثبت احوال، ۱۳۸۹، ۲۴)

لایه های بنیادی دولت الکترونیک :

-لایه فرهنگ : لایه فرهنگ، لایه زیر بنایی به منظور شکل گیری پدیده دولت الکترونیک و هر نظام کلان دیگر است. لذا تا زمانی که پدیده های فرهنگی و رفتاری شکل گرفته در فرهنگ یک جامعه نتوانند از نظام کلان پشتیبانی کنند و با آن هم راستا باشند، این نظام تحقق نمی یابد

⁹ Hash, Hash code, Digest, Massagedigest

با استفاده از ماتریس (SWOT) چهار نوع یا چهار گروه از راهبردهای ممکن بدست می آید:

الف) راهبردهای قوت – فرصت (SO): ۱۰: این حالت، مطلوب ترین و مناسب ترین حالت برای سازمان است و بدین معنی است که سازمان ضمن آنکه از توانایی ها و نقاط قوت در خور و قابل اتکایی برخوردار است در محیط تعاملی و زمینه ای خود نیز با فرصت های مناسب و گرانبهایی مواجه است بنابراین، این دسته از راهبردها چگونگی به کارگیری توان موجود سازمان در جهت بهره برداری حداکثری از فرصت های مغتنم محیطی را بیان می دارد.

ب) راهبردهای قوت – تهدید (ST): ۱۱: در این حالت، سازمان هر چند از قوت ها و توانایی های قابل اتکایی برخوردار است ولی در محیط تعاملی و زمینه های خود نیز با چالش ها و تهدیدهای متعدد و جدی روبرو می باشد بنابراین این دسته از راهبردها چگونگی بهره گیری از حداکثر توان موجود برای مقابله بهینه با فشارها، چالش ها و تهدیدهای محیطی را ترسیم می کند.

ج) راهبردهای ضعف – فرصت (WO): ۱۲: در این حالت، هر چند فرصت های متعدد و گرانبهایی برای سازمان در محیط فراهم است ولی از سوی دیگر ضعف ها و ناتوانی ها و آسیب پذیری های جدی نیز آن را در بر گرفته است.

د) راهبردهای ضعف – تهدید (WT): ۱۳: این حالت، بدترین، دشوارترین و مخاطره آمیزترین شرایط را برای فعالیت سازمان ترسیم می کند. زیرا، علی رغم آن که با ضعف ها و ناتوانی های متعدد و قابل توجهی مواجه است در محیط های تعاملی یا زمینه ای خود نیز با فشارها، چالش ها و تهدیدهای گوناگونی باید مقابله نماید.

تصمیم گیری که طی آن عوامل درون سازمان (ضعف ها و قوت ها) با عوامل بیرونی (فرصت ها و تهدیدها) به گونه ای با یکدیگر مرتبط می شوند که ارزش هر یک از آنها در تحقق اهداف سازمانی به خوبی مشخص می گردد. بر این اساس رسالت، مأموریت، ساختار منابع انسانی سازمان، فرآیند مدیریت و رهبری سازمان، سرمایه اجتماعی سازمان شامل کمیت، کیفیت سطح و عمق تعامل ها، نظام مدیریتی دانش و اطلاعات سازمان، منابع مالی و نظام تخصیص و جذب برخی از مهم ترین زمینه های شرایط درونی سازمانی هستند که می توانند حاوی نقاط قوت یا ضعف باشند.

همچنین هدف اصلی از مطالعات محیط بیرونی، شناخت بهتر محیط و عوامل کلیدی موجود در آن است تا بتوان فرصت ها و تهدیدهای مربوط به سازمان و چگونگی بهره گیری از فرصت ها و پرهیز از تهدیدها را ترسیم نمود.

مراد از فرصت ها، وجود زمینه های مساعد برای سرمایه گذاری و فعالیت سازمان است که از این طریق می تواند با بهره گیری از توانایی های خود تحقق رسالت و اهداف خود را میسر سازد و یا با استفاده از این فرصت ها ضعف ها، ناتوانی ها و آسیب پذیری های خود را کاهش داده یا جبران نماید. همچنین منظور از تهدیدها، نیز برآیند وضعیت نامساعد و نامطلوبی است که بر خلاف اهداف، ارزش ها، اصول و منافع سازمان عمل نموده و خارج از کنترل سازمان هستند و لذا احتمال ایجاد آشفتگی و اختلال در روند فعالیت های سازمان و به تبع آن، مواجه ساختن اهداف و ارزش های اساسی سازمان، با خطر از سوی این عوامل وجود دارد و شناخت و مطالعه عوامل کلیدی موجود از ابعاد مختلف آسانتر و کامل تر صورت گیرد. و این ابعاد اصلی عبارتند از:

- بوم شناسی (اجتماعی، فرهنگی)
- اقتصادی
- سیاسی – حقوقی – امنیتی
- جغرافیا و محیط زیست (طبیعی، انسانی، صنعتی و ...)
- فناوری (سخت افزاری و نرم افزاری)

تجزیه و تحلیل راهبردی و طراحی راهبردها (SWOT):

¹⁰ - Strength opportunity

¹¹ - Strength Threat

¹² - Weak Opportunity

¹³ - Weak Threat

ارزیابی استراتژیک خدمات دولت الکترونیک از طریق کارت ملی شناسایی هوشمند در ایران:

	<ul style="list-style-type: none"> • وجود سازمان متمرکزی برای سازماندهی به امور هویتی در کشور • وجود تجربه ارزشمند در کارت شناسایی ملی کشور • وجود قانون الزام و آئین نامه آن و فراهم بودن زمینه حقوقی اجرای کارت شناسایی ملی 	<p>قوت</p>
	<ul style="list-style-type: none"> • وجود ضعف نسبی در ویژگی های فنی – امنیتی کارت و زیر ساخت • کیفیت پایین عکس دارنده کارت شناسایی • در بر نداشتن اطلاعات زیست سنجی و امکان سوء استفاده هویتی • عدم پیش بینی روند مشخص برای اعلام تغییر محل سکونت افراد • فرایند طولانی صدور کارت و ایجاد نارضایتی مردم 	<p>ضعف</p>
	<ul style="list-style-type: none"> • استفاده از کد منحصر به فرد برای افراد • فراگیر بودن استفاده از کارت برای انواع خدمات • صرفه جویی در هزینه های دولت و شهروندان • افزایش همکاری موثر بخش دولتی و خصوصی • ارائه خدمات گسترده تر برای شهرداری ها • تطابق با سیستم های موجود مثل سیستم های بانکی و یکپارچه شدن آنها • افزایش امنیت اجتماعی ناشی از انتظام بخشی به اطلاعات هویتی • مبنای مناسب برای نظام زیر ساخت کلیه همگانی کشور (PKI) به عنوان پیش نیاز دولت الکترونیک • انتظام بخشیدن به سیستم اقتصادی از جنبه احقاق دولت (ملیات، عوارض و ...) • امکان جایگزین شدن به جای سرشماری نفوس در آینده • امکان رصد کردن انواع مهاجرت ها (شهر به شهر، روستا به شهر و ...) • زمینه سازی برای جایگزین کردن کارت به جای شناسنامه در بلند مدت • وجود پتانسیل های تخصصی در کشور اعم از شرکتهای و افراد 	<p>فرصت</p>
	<ul style="list-style-type: none"> • عدم توانایی استفاده از این سیستم ها در سطح بین المللی • عدم نرم افزارها و برنامهای کاربردی لازم • هماهنگی بخش های مختلف دولت برای استفاده از سیستم واحد • هماهنگی، کارآمدی بین بخش های مختلف دولتی و خصوصی برای استفاده از سیستم • سطح دسترسی پایین به اینترنت • عدم حمایت های قانونی لازم • امکان وجود اشتباه در پایگاه داده اطلاعات شهروندان • عدم هماهنگی بانک ها در ارائه خدمات • عدم استفاده از کاربردهای کارت مثل امضای دیجیتال • مناسب نبودن زیر ساخت هویت الکترونیکی برای حمایت از گواهی نامه های دیجیتالی • عدم یک سیستم هدایت کننده • عدم فرهنگ لازم برای شهروندان برای استفاده از این سیستم • سهولت سوء استفاده از اطلاعات شخصی و نقض حریم خصوصی افراد • جدی نگرفتن کارت شناسایی هوشمند ملی از طرف مردم (عدم فرهنگ سازی) • الزامی نبودن ارائه کارت برای کاربردهای مختلف • آسیب پذیری فنی و امنیتی سیستم ها به دلیل اینکه فناوری آنها عمدتاً وارداتی است 	<p>تهدید</p>

راهبردهای ضعف و تهدید (WT) ۱۴

<ul style="list-style-type: none"> • وجود ضعف نسبی در ویژگی های منفی - امنیتی کارت و زیر ساخت • کیفیت پایینی عکس دارنده کارت شناسایی • در بر نداشتن اطلاعات زیست سنجی و امکان سوء استفاده هویتی • عدم پیش بینی روند مشخص برای اعلام تغییر محل سکونت افراد • فرایند طولانی صدور کارت و ایجاد نارضاحتی مردم 	<p>ضعف</p>
<ul style="list-style-type: none"> • عدم توانایی استفاده از این سیستم ها در سطح بین المللی • عدم نرم افزارها و برنامه های کاربردی لازم • هماهنگی بخش های مختلف دولت برای استفاده از سیستم واحد • هماهنگی ناکارآمد بین بخش های مختلف دولتی و خصوصی برای استفاده از سیستم • سطح دسترسی پایین به اینترنت • عدم حمایت های قانونی لازم • امکان وجود اشتباه در پایگاه داده اطلاعات شهروندان • عدم هماهنگی بانک ها در ارائه خدمات • عدم استفاده از کاربردهای کارت مثل امضای دیجیتالی • مناسب نبودن زیر ساخت هویت الکترونیکی برای حمایت از گواهینامه های دیجیتالی • عدم یک سیستم هدایت کننده مرکزی • عدم فرهنگ لازم برای شهروندان برای استفاده از این سیستم • سهولت سوء استفاده از اطلاعات شخصی و نقض حریم خصوصی افراد • جدی نگرفتن کارت شناسایی هوشمند ملی از طرف مردم (عدم فرهنگ سازی) • الزامی نبودن ارائه کارت برای کاربردهای مختلف • آسیب پذیری فنی و امنیتی سیستم ها به دلیل این که فناوری آنها عمدتاً وارداتی است 	<p>تهدید</p>

راهبردهای ضعف و فرصت (WO) ۱۵

<ul style="list-style-type: none"> • وجود ضعف نسبی در ویژگی های فنی - امنیتی کارت و زیر ساخت • کیفیت پایین عکس دارنده کارت شناسایی • در بر نداشتن اطلاعات زیست سنجی و امکان سوء استفاده هویتی • عدم پیش بینی روند مشخص برای اعلام تغییر محل سکونت افراد • فرایند طولانی صدور کارت و ایجاد نارضاحتی مردم 	<p>ضعف</p>
--	------------

¹⁴ - Weak Threat

¹⁵ - Weak Opportunity

<ul style="list-style-type: none"> • استفاده از کد منحصر به فرد برای افراد • فراگیر بودن استفاده از کارت برای انواع خدمات • صرفه جویی در هزینه های دولت و شهروندان • افزایش همکاری موثربخش دولتی و خصوصی • ارائه خدمات گسترده تر برای شهرداری ها • تطابق با سیستم های موجود مثل سیستم های بانکی و یکپارچه شدن آن ها • افزایش امنیت اجتماعی ناشی از انتظام بخشی به اطلاعات هویتی • مبنای مناسب برای نظام زیر ساخت کلید همگانی کشور (PKI) به عنوان پیش نیاز دولت الکترونیک • انتظام بخشیدن به سیستم اقتصادی از جنبه احقاق دولت (مالیات، عوارض و ..) • امکان جایگزین شدن به جای سرشماری نفوس در آینده • امکان رصد کردن انواع مهاجرت ها (شهر به شهر، روستا به شهر و ...) • زمینه سازی برای جایگزین کردن کارت به جای شناسنامه در بلند مدت • وجود پتانسیل های تخصصی در کشور اعم از شرکت ها و افراد 	فرصت
---	------

راهبردهای قوت و تهدید (ST) ۱۶

<ul style="list-style-type: none"> • وجود سازمان متمرکزی برای سازماندهی به امور هویتی در کشور • وجود تجربه ارزشمند در کارت شناسایی ملی کشور • وجود قانون الزام و آئین نامه آن و فراهم بودن زمینه حقوقی اجرای کارت شناسایی ملی 	قوت
<ul style="list-style-type: none"> • عدم توانایی استفاده از این سیستم ها در سطح بین المللی • عدم نرم افزارها و برنامه های کاربردی لازم • هماهنگی بخش های مختلف دولت برای استفاده از سیستم واحد • هماهنگی ناکارآمد بین بخشهای مختلف دولتی و خصوصی برای استفاده از سیستم • سطح دسترسی پایین به اینترنت • عدم حمایت های قانونی لازم • امکان وجود اشتباه در پایگاه داده اطلاعات شهروندان • عدم هماهنگی بانک ها در ارائه خدمات • عدم استفاده از کاربردهای کارت مثل امضای دیجیتال • مناسب نبودن زیر ساخت هویت الکترونیکی برای حمایت از گواهی نامه های دیجیتالی • عدم یک سیستم هدایت کننده 	تهدید

- عدم فرهنگ لازم برای شهروندان برای استفاده از این سیستم
- سهولت سوء استفاده از اطلاعات شخصی و نقض حریم خصوصی افراد
- جدی نگرفتن کارت شناسایی هوشمند ملی از طرف مردم (عدم فرهنگ سازی)
- الزامی نبودن ارائه کارت برای کاربردهای مختلف
- آسیب پذیری فنی و امنیتی سیستم ها به دلیل اینکه فناوری آنها عمدتاً وارداتی است

راهبرد قوت - فرصت (SO) ۱۷

<ul style="list-style-type: none"> • وجود سازمان متمرکزی برای سازماندهی به امور هویتی در کشور • وجود تجربه ارزشمند در کارت شناسایی ملی کشور • وجود قانون الزام و آئین نامه و فراهم نمودن زمینه حقوقی اجرای کارت شناسایی ملی 	<p>قوت</p>
<ul style="list-style-type: none"> • استفاده از کد منحصر به فرد برای افراد • فراگیر بودن استفاده از کارت برای انواع خدمات • صرفه جویی در هزینه های دولت و شهروندان • افزایش همکاری موثر بخش دولتی و خصوصی • ارائه خدمات گسترده تر برای شهرداری ها • تطابق با سیستم های موجود مثل سیستم های بانکی و یکپارچه شدن آنها • افزایش امنیت اجتماعی ناشی از انتظام بخشی به اطلاعات هویتی • مبنای مناسب برای نظام زیر ساخت کلید همگانی کشور (PKI) به عنوان پیش نیاز دولت الکترونیک • انتظام بخشیدن به سیستم اقتصادی از جنبه احقاق دولت (مالیات، عوارض و ...) • امکان جایگزین شدن به جای سرشماری نفوس در آینده • امکان رصد کردن انواع مهاجرت ها (شهر به شهر، روستا به شهر و ...) • زمینه سازی برای جایگزین کردن کارت به جای شناسنامه در بلند مدت • وجود پتانسیل های تخصصی در کشور اعم از شرکت ها و افراد 	<p>فرصت</p>

منبع ، فیروزمندی، فاطمه، ۱۳۸۶، ۱۶۵

این کارت به مراتب با کارت ملی سنتی (فعلی) متفاوت است و به فرهنگ سازی وسیع در سطح جامعه نیاز دارد. به نظر می رسد در صورت عدم فرهنگ سازی صحیح ممکن است این برداشت شود که حجم بزرگی از مبالغ به این کار اختصاص داده شد، در حالی که ما با کارت قبلی خود مشکلی نداشتیم.

- ضرورت وجود مصوبه قانونی از سوی مجلس به جهت همکاری سایر نهادها با سازمان ثبت احوال کشور و حمایت دولت جهت اختصاص اعتبارات لازم به منظور اجرایی شدن هر چه سریعتر پروژه صدور کارت شناسایی ملی هوشمند در حداقل زمان، چرا که این یک پروژه فرا سازمانی می باشد و یک عزم ملی را می طلبد.

- برای ارائه خدمات به شهروندان، جامعه داخل کشور را بر حسب سن و ملیت آنها تفکیک کنیم، زیرا که نوع خدمات برای افراد در سنین مختلف و ملیتهای مختلف با هم متفاوت می باشد به طور مثال خدمات مورد نیاز یک کودک با یک فرد کهنسال با هم متفاوت می باشد بنابراین می توان با صدور این کارتها برای افراد با سنین مختلف و ملل های گوناگون را با تنوع در چاپ رنگ این کارتها، آنها را از یکدیگر متمایز کرد که در نتیجه آن می تواند به سرعت بخشیدن در ارائه خدمات منتهی شود، با صدور کارت شناسایی هوشمند با رنگی متفاوت برای اتباع خارجه می توان از مهاجرتهای غیر قانونی جلوگیری کرده و بسیاری از پیامدهای منفی آن جلوگیری کرد.

- با طراحی نرم افزاری بر روی تراشه این کارتها می توان خدمات بسیار وسیع در سطح برنامه ریزی شهری انجام داد. به طور مثال فردی که از شهر مبدا خارج می شود و به شهر مقصد می رسد به محض ورود به این شهر که با خدمات گرفتن از طریق خدمات بانکی، خدمات بهداشتی، پمپ بنزین و یا هر گونه خدمات دیگر، بسیاری از دستگاه های اجرایی ذیربط همانند بانکها، مراکز بهداشتی، نیروی انتظامی، شهرداریها، شرکت نفت و ... برنامه ریزی بسیار دقیقی برای آن انجام داد تا از هر گونه کمبودها، تخلف ها، هرج و مرج ها و اختلالهای شهری دیگر جلوگیری شود

در این بررسی تبعات و آثار اجتماعی کارت شناسایی ملی هوشمند توسط یازده شاخص تحت عنوان اشتغال و مهاجرت های غیر قانونی، خدمات اجتماعی و شهروندی، مقابله با جرائم و تخلفات، تحرکات درون شهری و بین شهری، امنیت اطلاعات فردی و جعل هویت، دسترسی به آمار موثق، کاهش بوروکراسی اداری، گردش اطلاعات، مدیریت دانش، هماهنگی بخش خصوصی و دولتی استفاده شده است که در مجموع در قالب ۲۱ سوال در سطح رتبه ای مطرح شده است. همچنین برای سنجش تبعات و آثار اقتصادی کارت شناسایی ملی هوشمند از ۷ شاخص تحت عنوان کاهش هزینه در ارائه خدمات و مطالعات، صرفه جویی در منابع ملی، افزایش سرعت در ارائه خدمات، تسهیل روابط بانکی، جلوگیری از فساد اقتصادی و کلاهبرداری، تحکیم معاملات، کاهش استفاده از چک و کاهش هزینه اسکناس استفاده شده است که در مجموع در قالب ۱۱ سؤال در پرسشنامه در سطح رتبه ای گنجانده شده است.

یافته های تحقیق:

با تجزیه و تحلیل اطلاعات بدست از جامعه آماری مورد مطالعه و پردازش اطلاعات با استفاده از نرم افزار SPSS می توان گفت که تمامی افراد جامعه آماری مورد مطالعه بر ضرورت پیاده سازی کارت شناسایی ملی هوشمند صحنه گذاشته، به طوری میانگین بدست آمده از سنجش آثار و تبعات اقتصادی ۹۳/۱٪ و میانگین آثار و تبعات اجتماعی میزان ۹۱/۷٪ را نشان میدهد.

همچنین از نتایج بدست آمده در تمامی گویه های مورد سنجش به تفکیک ابعاد اجتماعی و اقتصادی، کمترین میزان با رقم ۷۸/۸ درصد مربوط به شاخص امن بودن کد شناسایی افراد و عدم امکان دسترسی به اطلاعات شخصی افراد می باشد و بیشترین میزان با رقم ۹۷/۴ درصد برای سنجش شاخص توزیع اجرای طرح کارت ملی هوشمند در کاهش حجم مسافرت های درون شهری و بین شهری بدست آمد.

پیشنهادات:

- فرهنگ سازی و تبلیغات مناسب با استفاده از ابزارهای مختلف موجود برای استفاده از کارت شناسایی ملی هوشمند: طبیعی است که استفاده از

فهرست منابع :

- زنده نام، مهدی، ۱۳۹۰، شیوه های امنیتی کلید، ماهنامه داخلی سازمان ثبت احوال، ۷

- زنده نام، مهدی، ۱۳۹۰، سند چشم انداز پروژه کارت هوشمند، ماهنامه داخلی سازمان ثبت احوال، ۱۰

- اسماعیلی، حسین، ۱۳۹۰، بستر توسعه دولت الکترونیک، هفته نامه داخلی سازمان ثبت احوال، ۵.

- اسماعیلی، حسین، ۱۳۹۰، دولت الکترونیک و حکومت الکترونیک، هفته نامه داخلی سازمان ثبت احوال،

- اسماعیلی، حسین، ۱۳۹۰، کاربردهای اصلی کارت هوشمند ملی، هفته نامه داخلی سازمان ثبت احوال، ۱۲

- احمدی، محمدرضا، ۱۳۹۰، روش تحلیل راهبردی SWOT، ماهنامه داخلی سازمان ثبت احوال، ۲۰

- احمدی، محمدرضا، ۱۳۹۰، بیومتریک، هفته نامه داخلی سازمان ثبت احوال، ۹

سازمان ثبت احوال، ۱۳۸۹، کارت هوشمند ملی و تجربه کشورهای خاورمیانه در دولت الکترونیک، تهران، موسسه دانش پارسیان

سازمان ثبت احوال، ۱۳۸۹، کارت هوشمند ملی و تجربه کشورهای عضو اتحادیه اروپا، تهران، موسسه دانش پارسیان

سازمان ثبت احوال، ۱۳۸۹، کارت هوشمند ملی و بررسی زیر ساخت کلید عمومی مورد استفاده در کشورهای مختلف، تهران، موسسه دانش پارسیان

سازمان ثبت احوال، ۱۳۸۹، کارت هوشمند ملی و بررسی تجارب موفق دولت الکترونیک و رویکرد ایران در این حوزه، تهران، موسسه دانش پارسیان

فیروزی، فاطمه، ۱۳۸۶، ایران کارت، دبیرخانه شورای عالی فناوری اطلاعات کشور

اجتهادی، مصطفی، ۱۳۸۶، سرمایه اجتماعی، پژوهشنامه علوم انسانی، شماره ۵، صص ۱-۱۲

ریترز، جورج، ۱۳۸۵، نظریه های جامعه شناسی معاصر، ترجمه محسن ثلاثی، تهران، انتشارات علمی

رفیع پور، فرامرز، ۱۳۸۳، کندو کاوها و پنداشته ها، تهران، شرکت سهامی انتشار

خاکی، غلامرضا، ۱۳۸۲، روش تحقیق با رویکردی پایان نامه نویسی، نشر درایت

میرسپاسی، ناصر، ۱۳۹۰، مدیریت استراتژیک، چاپ پنجم، انتشارات میر

زنده نام، مهدی، ۱۳۹۰، سامانه مدیریت کارت، ماهنامه داخلی سازمان ثبت احوال، ۴